

13. *Pronnikov V. Ikebana, ili vseennaya, zapечатlennaya v tsvetke / V. Pronnikov. – M. : nauka, 1985. – 323 s.*
14. *Tsarova L. V. Pedagogichni tradytsii formuvannia estetychnoi kultury osobystosti v Kytai ta Yaponii : navch. posib. / L. V. Tsarova. – Kirovohrad : Avanhhard, 2012. – 136 c.*

КУЧАЙ Т. П. Проблемы эстетического воспитания младших школьников в Японии.

В статье рассматриваются проблемы эстетического воспитания младших школьников в Японии. Анализ эстетического воспитания в начальной школе Японии свидетельствует об уникальности и своеобразии этого процесса. По нашему мнению, такой широкий спектр эстетического образования способствует развитию не только ценностного компонента (эстетическое восприятие, эстетические потребности, эстетическое отношение), но и познавательного компонента (эстетические представления, эстетические знания).

Ключевые слова: эстетическое воспитание, младшие школьники, Япония, учитель.

KUCHAY T. P. Problems of aesthetic education of junior schoolboys are in Japan.

This paper addresses the problem of aesthetic education elementary school children in Japan. Analysis of aesthetic education in primary schools in Japan demonstrates the uniqueness and originality of the process. In our opinion, such a wide range of aesthetic education promotes not only the value of the component (aesthetic perception, aesthetic requirements, aesthetic attitude), but also a cognitive component (aesthetic idea, aesthetic knowledge).

Keywords: aesthetic education, younger students, Japan, teacher.

УДК 371.134.785

Макарова Е. В., Міщенко З. І.

**КОМПЕТЕНТІСНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ
ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

У статті порушуються питання взаємозв'язку і послідовності в підготовці майбутнього вчителя музики в системі неперервної професійної освіти – коледж-університет. Проблема розглядається комплексно, як компетентісно-педагогічний аспект, який є проявом розвитку творчого потенціалу студента і визначенням його практичної професійної підготовки

Ключові слова: компетентісно-педагогічний аспект, творчий потенціал, майбутній вчитель музики, музична діяльність.

Актуальність порушеної проблеми обумовлена завданням модернізації сучасної професійної підготовки майбутніх вчителів музики в системі неперервної професійної освіти – коледж-університет, яка потребує прояву все більшої уваги в формуванні професійної компетентності студентів. Саме у цьому контексті і є доцільним застосування компетентісно-педагогічного підходу в розвитку музично-творчого потенціалу майбутнього педагога-музиканта.

Мета статті – розкриття основ взаємозв'язуючої, послідовної підготовки майбутнього вчителя музики до професійної діяльності в системі неперервної професійної освіти – (коледж-університет) – на основі компетентнісно-педагогічного підходу в формуванні творчого потенціалу студентів.

Аналіз публікацій з досліджуваної проблеми показує, що вагомий внесок у теорію та практику формування творчого потенціалу особистості предметами музичного циклу внесли О. Апраксіна, Б. Асаф'єв, Л. Баренбойм, Н. Ветлугіна, О. Дем'янчук, О. Олексюк, О. Рудницька, Г. Падалка, Б. Яворський та інші, які вважали предмети музичного циклу ефективним засобом творчого розвитку особистості. Але проблема формування творчого потенціалу як компетентнісно-педагогічний аспект фахової підготовки майбутнього вчителя музики в системі неперервної професійної підготовки – (коледж-університет) – залишається неналежно розкритою. Аналізуючи стан музично-педагогічної практики вчителів музики – випускників коледжу та університету, опрацьовуючи наукові та творчі джерела, можна виявити суперечність між соціальною потребою у формуванні творчого потенціалу вчителів музики та недостатнім рівнем їхньої компетентності у професійній підготовці і готовності до різних видів музичної та музично-педагогічної творчості в практичній роботі.

В чому полягають особливості проблеми взаємозв'язку в формуванні та розвитку творчого потенціалу студентів в системі неперервної освіти – коледж-університет? Оскільки сферою актуалізації творчих потенцій є творча діяльність, вона повинна бути організована, методично забезпечена і спрямована на нарощення і постійне функціонування творчого потенціалу студента в системі неперервної професійної підготовки. Але на практиці виявляється, що цьому заважають програмні вимоги основних музичних предметів, які не продовжують збагачувати студентів новими знаннями, а дуже часто повторюють навчальний матеріал, що заважає компетентнісно-педагогічному росту студента.

Філософське тлумачення поняття творчий потенціал і особливо музично-творчий потенціал ґрунтується на основі теорії діяльності.

Творчий потенціал особистості вважається визначальною рисою свідомості людини, однією з основних її функцій. У понятті “творчий потенціал” розкривається вищий, якісний рівень, зміст та суть діяльності як розвиваючого процесу, що здійснюється на вищому рівні активності людини. Тому у творчому потенціалі дослідники виділяють діяльно-практичну сутність суб'єкта у діяльності, в результаті якої створюються нові оригінальні цінності, що мають значення як для окремого індивіда, так і для суспільства в цілому [3, 9].

У педагогічній науці творчий потенціал учителя трактується як

складова педагогічної майстерності, умова особистісного та професійного самозростання вчителя, рушійна сила впровадження нових педагогічних технологій, поширення творчого досвіду. Наукові дослідження сучасних вчених свідчать про багатопрофільність підготовки майбутнього вчителя музики як в коледжі так і у вищому навчальному закладі. Такий підхід до питання формування спеціаліста вимагає глибокого взаємозв'язку і продовження в накопичуванні знань студентами.

За останні роки музична педагогіка торкалась різних аспектів компетентнісно-професійного становлення студентів музичних спеціальностей:

– удосконалення педагогічно-компетентнісних умінь майбутнього фахівця (Т. Дорошенко, О. Рубаха, Н. Тимошенко та ін.)

– удосконалення виконавського рівня майбутнього вчителя музики (Г. Алексєєва, Н. Згурська, У. Рогаль, Н. Чорна та ін.)

– здатність до музично-творчої діяльності (Л. Баренбойм, Л. Бочкарьов, Л. Коваль, О. Олексюк, Г. Падалка та ін.)

Але жоден з цих аспектів не розглядався в наскрізному аспекті формування спеціаліста-музиканта від молодшого спеціаліста і до магістранта. Аналіз кожного з вищезначених аспектів дозволяє стверджувати, що вчитель музики – це педагог і музикант в одній особі. Тому його творчий потенціал поєднує в собі компетентнісно-педагогічну й музичну творчість.

Вчитель музики постійно перебуває в нетипових педагогічних ситуаціях, які вимагають швидкого прийняття рішень, миттєвого узгодження різних протиріч, які актуалізують здатність до педагогічної імпровізації. Педагогічні вміння й навички вчителя музики залежать від його ерудиції, обізнаності в різних галузях науки і мистецтва. Як фахівець вчитель музики повинен легко орієнтуватися у художньо-мистецьких напрямках, стилях композиторів-класиків, жанрових різновидах, виразно виконувати музичні твори – інструментальні і вокальні, грамотно побудувати бесіду, залучаючи інші види мистецтва.

Сутність сучасної підготовки майбутнього учителя музики полягає в комплексному підході до вирішення завдань мистецької освіти та естетичного виховання в нових соціально-економічних умовах. З огляду на це проблемі неперервності належить важлива роль, яку можна визначити як зв'язок між різними етапами або ступенями розвитку, сутність якого полягає у збереженні тих чи інших елементів цілого або окремих сторін, його організації при переході від одного етапу до іншого.

Проблема неперервності музичного навчання є закономірним відображенням тих суперечностей, що виникають між зростаючими вимогами до якості фахової підготовки майбутнього учителя музики й

усталеною практикою навчання у мистецьких навчальних закладах ; між теоретичною і виконавською підготовкою майбутніх спеціалістів і їхньою здатністю реалізовувати набуті знання, вміння та навички в професійній діяльності; між необхідністю формування готовності майбутнього учителя музики до різнобічної музичної діяльності. Підготовка учителя музики у процесі неперервної освіти – коледж, університет – є багатогранною системою, яка поєднує відносно самостійні взаємопов'язані компоненти – теоретичний, методичний, практичний, кожен з яких виконує свої специфічні функції.

Музична підготовка майбутнього спеціаліста – це складна предметна структура, яка повинна бути подана в логічній послідовності, усі компоненти складають інтегративну цілісність, яка має спільну мету – формування творчого потенціалу студентів до музично-педагогічної діяльності, для якої характерні взаємозв'язок і взаємозалежність усіх структурних компонентів. Враховуючи це, ми розглядаємо неперервну підготовку учителя музики в системі коледж-університет як складну динамічну систему, якій притаманні функції:

- внутрішні (освітня, навчальна, виховна), що відображають взаємозв'язок та взаємозалежність її компонентів;
- зовнішня (координувальна та інтегровальна).

Лише безпосередня участь майбутнього фахівця у музичній діяльності формує його активність, пробуджує внутрішні сили, творчі потенції, народжує прагнення до само здійснення. Провідна роль у цьому процесі належить сприйманню музичних творів. Як складний психологічний процес музичне сприймання передбачає наявність достатньо розвиненого інтонаційного слуху, завдяки якому осмислюється “звукоутворення думки, усвідомлюється те, як елементи музики стають творами мистецтва” [1, с. 202].

Включаючись у творчу працю, студент самостійно комбінує знання, дії, розв'язує проблеми, що виникають, долає труднощі, прогнозує та оцінює результати своєї роботи. А це веде водночас до самоаналізу, до усвідомлення власного професіоналізму. Таким чином у діяльнісному аспекті музично-творчий потенціал розглядається як такий, що втілює творчі можливості вчителя музики у власній музичній творчості, інтерпретації, імпровізації, створенні композиції. У структурі творчого потенціалу особистості вчителя музики виділяються такі компоненти : психолого-педагогічний та музичний, в яких і виявляється його специфіка.

Психолого-педагогічний компонент, пов'язаний із мотиваційно-потребовою, інтелектуально й емоційно-вольовою сферою особистості, визначається індивідуальними психологічними властивостями та якостями психічних процесів. Він охоплює творчі якості особистості (мислення, уяву, почуття, психомоторику, енергопотенціал), педагогічні здібності

(комунікативність, динамізм особистості, емоційну стабільність, креативність).

Музичний компонент розкриває специфіку праці педагога-музиканта і включає музичність (музичний слух – ритмічний, мелодичний, гармонічний, творчу уяву, чуття цілого, емоційність), виконавські здібності (інструментальні, вокальні), психомоторні здібності (виконавські, інструментальні, вокальні), творчі вміння (мистецько-інтегровані, музично-практичні, інтерпретаційні, імпровізаційні).

Одночасний, поступовий від простого до складного і рівномірний розвиток цілісних структурних компонентів творчого потенціалу вчителів музики у процесі різних видів музичної та музично-педагогічної творчості сприятиме розв'язанню навчальних проблем художньо-естетичної освіти студентів відповідно до сучасних вимог, розвитку потреби спілкування з мистецтвом.

На основі компонентів поняття “творчого потенціалу” була виявлена система критеріїв, які з'ясовують характер пізнавальної діяльності студентів у навчальному процесі, як у коледжі, так і в університеті та відображують специфічність музично-творчих проявів. Ними стали:

- емоційна чутливість та забарвлення процесу виявлення творчої активності;
- креативність, що виявляється в здатності створення емоційно-образної інтерпретації музичного твору;
- самостійність, спрямованість на саморозвиток;
- ініціативність у пошуку та вирішення нових завдань;
- результативність.

Музична підготовка учителя базується на науково обґрунтованих принципах, в яких відображені, по-перше, загальні принципи фахової підготовки спеціаліста даного профілю, по-друге, принципи побудови єдиної системи музичної підготовки – коледж, університет – найголовнішими принципами даного виду підготовки студентів є системність, цілісність, комплексність та неперервність, які мають свою специфіку і характеризуються спільними ознаками. Для всіх цих понять спільним є одне – зв'язок:

- послідовний, причинно-наслідковий, системний;
- трансформувальний, інтегративний;
- взаємопроникний, поєднувальний (комплексний).

Отже, високі результати в різних видах музичної та музично-педагогічної творчості в тих вчителів музики, які мають високий рівень розвитку музичності та педагогічних здібностей, тобто у яких висвітлюється музично-педагогічна компетентність. Тому можна зробити висновок: враховуючи зазначене вище, творчий потенціал учителя музики можна

розглядати як інтегровану психологічну якість особистості, що визначається дієвим емоційним станом готовності до музичного пізнання та музично-педагогічної діяльності в нестандартних ситуаціях. Творчий потенціал учителя музики – це його здатність до індивідуального, неповторного, музичного, особистісного та професійного самовираження. Тому музична та музично-педагогічна діяльність повинна мати продуктивний пошуково-перетворювальний характер, гуманний духовний зміст і характерні ознаки творчого процесу. Неперервна фахова підготовка учителя музики – це багатогранний і складний процес, який потребує відповідного підходу до його організації. Підготовка майбутнього учителя музики у процесі неперервної освіти – коледж-університет – на основі компетентнісно-педагогічного підходу, дозволить на науковому рівні здійснювати процес формування готовності студентів до фахової діяльності.

Використана література:

1. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Б. В. Асафьев. – М. : Академия наук СССР, 1957. – С. 163-271.
2. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих умінь у майбутніх учителів / А. Г. Болгарський // Творча особистість вчителя : проблеми теорії і практики. – К. : УДПУ, 1997. – С. 288-296.
3. Деятельность, теория, методология, проблемы / сост. И. Касаткин. – М. : Политиздат, 1990. – 336 с.
4. Кичук Н. В. Формування творчої особистості вчителя / Н. В. Кичук. – К. : Либідь, 1991. – 96 с.
5. Ковальова С. В. Розвиток творчої активності вчителів музики в сучасних умовах : теорія й практика : науково-методичний посібник / С. В. Ковальова. – Біла Церква : КОІОПК, 2004. – 228 с.

References:

1. Asafev B. V. Muzykalnaya forma kak protsess / B. V. Asafev. – M. : Akademiya nauk SSSR, 1957. – S. 163-271.
2. Bolharskyi A. H. Deiaki aspekty formuvannia khudozhno-tvorchoyi umin u maibutnikh uchyteliv / A. H. Bolharskyi // Tvorcha osobystist vchytelia : problemy teorii i praktyky. – K. : UDFU, 1997. – S. 288-296.
3. Deyatel'nost, teoriya, metodologiya, problemy / cost. I. Kasatkin. – M. : Politizdat, 1990. – 336 s.
4. Kychuk N. V. Formuvannia tvorchoi osobystosti vchytelia / N. V. Kychuk. – K. : Lybid, 1991. – 96 s.
5. Kovalova S. V. Rozvytok tvorchoi aktyvnosti vchyteliv muzyky v suchasnykh umovakh : teoriia y praktyka : naukovo-metodychnyi posibnyk / S. V. Kovalova. – Bila Tserkva : KOIOPK, 2004. – 228 s.

МАКАРОВА Е. В., МИЩЕНКО З. И. Компетентностно-педагогический аспект профессиональной подготовки будущего учителя музыки в системе непрерывного профессионального образования.

В статье затрагиваются вопросы взаимосвязи и последовательности в подготовке будущего учителя музыки в системе непрерывного профессионального образования – колледж-университет. Проблема рассматривается комплексно, как компетентно-педагогический аспект, который является проявлением развития творческого потенциала студента и определением его практической профессиональной подготовки

Ключевые слова: компетентностно-педагогический аспект, творческий потенциал, будущий учитель музыки, музыкальная деятельность.

МАКАРОВА Е. В., МИШЧЕНКО З. І. Competence and pedagogical aspects of professional future music teacher in the system of continuous professional education.

The article raises questions of the relationship and consistency in the preparation of future music teachers in the system of continuous professional education – college university. The problem is considered complex as competence and pedagogical aspects, which is a manifestation of the student's creativity and determination of his practical training

Keywords: *competence and pedagogical aspects, creativity, future music teacher, musical activities.*

УДК 37.016:81'243]:37.091.12:36-057

Петько Л. В.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ МАЙБУТНІХ СОЦІОЛОГІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ (на прикладі спеціальності 6.030101 “Соціологія”)

У статті розглядається актуальність формування професійно спрямованого іншомовного навчального середовища майбутнім соціологам в умовах університету, що сприятиме їхньому професійному становленню, на прикладі авторського навчального посібника з англійської мови зі спеціальності 6.030101 “Соціологія”.

Ключові слова: *майбутні соціологи, іншомовна освіта, іноземні мови, професійно спрямоване навчальне середовище, дидактичний матеріал, університет.*

Згідно опису паспорта професії “Соціолог”, об’єктом його діяльності є людина в різних суспільних товариствах і товариства, до яких вона відноситься. Сім’я, школа, установи, партії, комерційні організації, різні релігійні, добродійні, любительські та інші організації складаються з людей і мають вплив на їхнє життя і діяльність, у свою чергу як і людина впливає на ці товариства. До того ж об’єктами досліджень соціологів виступають різні явища, як влада, суспільство, релігія, національна ментальність. Соціологи досліджують, окрім стосунків між групами процеси асиміляції, соціальної мобільності й процеси збереження етнічної (етичної та культурної) ідентичності [9; 10].

У зв’язку з ростом попиту на прогнозування економічних, політичних, соціальних, демократичних перетворень майбутнє випускників-соціологів передбачає роботу в державних та місцевих органах влади, в аналітичних соціологічних центрах та консалтингових компаніях, на підприємствах у відділах маркетингу та кадрів, в public relations (зв’язки з громадкістю) та рекламі, в засобах масових комунікацій та видавничьому бізнесі.

Ідея Г. Спенсера про проблеми координації і контролю у змінах